



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### Het Leven Vande H. Maghet Geertrvyt Abdisse Tot Eisleben

Gertrudis <de Helfta>

T'Hantvverpen, [1607]

Inde Vigilie vande soetste geboorte des Heeren, hoe dat de siele tot de aenstaende feest gesuyert wordt door den Vader, ende oock door de Heylighe wonden des Soons, ende vande maniere om deuotelijck ...

**urn:nbn:de:hbz:466:1-43080**

Inde Vigilie vande ſoetſte geboorte des Heeren,  
hoe dat de ſiele tot de aenſtaende feest gefuy-  
uert wordt door den vader, ende oock door de  
Heylighe wonden des Soons, ende vande ma-  
niere om deuotelijck te ſinghen, ende hoe  
aenghenaem dat de ceremonien vande Ordre  
der Religie den Heere zijn.

DAT II. CAPIITEL.

**M**er ſanderdaechs booz de mettenen ſooſe  
wat tijds wacker lach/ſoo ouerwoeghe  
booz den Heere inde bitterheyt haerder herten  
een ghebreck van onverduldicheydt dat haer  
ouercoemē was dooz een onachtsaemheyt van  
die haer dienden. Ende alſe hoorde dat eerſte  
gheluydt vande mettenen verheught zynde in  
den Gheest/loofde sy den Heere / int eerſte ghes-  
luydt van die clocke/waer mede te kennen  
werdt gegeuen den aenſtaendē feestdagh van  
de gheboorte van haren alderſoetſten Heere.  
Ende ſiet den hemelſchen vader haer vziende.  
lijck aenſprekende / ſeyde: Siet ick ſiere in v  
herte de affectie die ick booz mynen ewighen  
Zone ghesonden hebbe om de werelt te ſupue-  
ren van haer sonden (ghelijck ghy leeft dat ge-  
bleken is geweest inde Sodomiten die op dien  
heylighſten nacht vande geboorte mijns ſoons  
zijn ghedoor gheworden) op dat ghy oock van  
alle blecken der sonden en ſmetten der onacht-  
ſaemheden te vollen ghesupuert zynde weerde-  
lijck ſoudt bereydt worden tot den aenſtaenden  
feestdagh. Alſe dan ſulcken gaue ontfanghen  
hadde / noch ouerlepdese in haer herte met  
Droefheyt haer onvolmaccktheyt/ oordeelende  
datse

Detotie  
tot het  
gheluyde  
der cloc-  
ken.



datse heel onweerdich was tot alle de gauen  
 Godts/om datse dooz sulcken clepnen onacht-  
 saemheyt van die haer dienden tot sulcken on-  
 verduldicheyt gheballen was. Waer ouer de  
 Goddelijcke berinherticheyt haer met sulcken  
 verstandt onderwesen heeft. Dat alle de ghe-  
 peysen waer mede de mensche na dat hy meer-  
 dighe penitentie gedaen heeft/ noch met broef-  
 heyt ouerdencht syn onbolmaecktheyt ( nade-  
 mael dat de Schrijfture seydt. Tot vvat ure den  
 sondaer bekeert sal zijn, ende versucht hebben,  
 en sal ick sijn sonden niet meer gedachtich zijn)  
 anders niet en zijn dan bereytselen om de gra-  
 tie Godts te ontfanghen. Als de clocke ander-  
 mael luyde / ende sy daer ten tweeden mede  
 booz hadde insgelijcks den Heere te louen/ heeft  
 Godt den Vader gheseyt : Siet ick seynde in v  
 siele de selfste affectie die ick booz het aenschijn  
 mijns Soons ghesonden hebbe om daer mede  
 te supueren alle de ghebzeken bande mensche-  
 lijcke broosheyt/ die in v oock alle uwe ghebze-  
 ken sal wegh nemen daer ghy niet dooz ver-  
 boozdert en wozt/te weten: daer zijn sommige  
 ghebzeken die de mensch in hem seluen kenne-  
 de daer dooz veroormoedicht wozt / ende be-  
 ron crijcht/ ende in dese is profijt booz de men-  
 sche van salicheyt/ende dusdanighe ghebzeken  
 laet ick dock toe in mijn alderlieffste/ om datse  
 daer dooz inde deughden moghen gheoeffent  
 worden. Daer zijn noch andere ghebzeken die  
 de mensche kennende versmaeyt / en dat noch  
 arger is als rechtbeerdicheyt berweert / ende  
 hy en laet niet toe datmen hem daer in ver-  
 maent : booz soodanighe ghebzeken comt den  
 mensch te vallen in groot perijckel ende eewi-  
 ghe schade/ bande welcke v siele nu gheheelijck  
 ghe-

Vvat ghe-  
 brcken  
 den men-  
 sche pro-  
 fytelijck  
 zijn, ende  
 vvat niet.



ghesupuert is. Tot het derde geluydt der clo-  
ken alffe in ghelijcks daer dooz haer benee-  
stichde den Heere te louen / soo heeft haer den  
hemelsche Vader toegheschickt alle de deugh-  
den die hy ghesonden hadde booz de gheboorte  
van sijnen eenighen Sone inde herten bande  
oude Vaders / te weten : bande Patriarchen  
ende Propheten / ende andere sijne ghelouige /  
om te wenschen sijn ouer seer begheerde toe-  
comste. Dese deughden zijn te weten de oot-  
moedicheyt / begheerte / kennisse / liefde / hope /  
ende dierghelijcke / met de welke sy oock weer-  
delijck wel bereydt zijnde den tegenwoozdigen  
feestdagh soude bieren : soo dan met dese ende  
andere deughden haer schickelijck behangen-  
de heeft haer de Heere verciert als met blinc-  
kende sterren / ende hy heeftse booz hem gestelt /  
seggende: Wat hebby lieuer dochter dat ick u  
diene oft dat ghy my dient? Want sy hadde  
twee manieren van Godt te genieten. *Twvee manieren van Gode te ghe-  
nieten.*   
Eene / waer dooz sy booz opghetogentheyte van Geest  
soo verstonde werdt in Godt datse van die  
ghenietinghe weynigh na de waerheyt der sa-  
ken coste te kennen gheuen tot profijt van ha-  
ren naesten. *D*ander maniere was waer dooz  
de sinnen verscherpt zijnde booz de medelwer-  
kinge Godts met de oeffeninge bande Schrif-  
ture haer gheestelijck verstandt ghenoot eenen  
wonderlijcken smaech ende ghenoechte / al oft  
sy aensicht booz aensicht met den Heere ghe-  
speelt hadde (gelijck den eenen vrient met den  
anderen somwile int secreteet speelt met eenigh  
speelbert / als schaeckspel / etc. Ende hier mede  
coste sy oock ander liedens profijt verboozderē /  
ende dat was het ghene de Heere haer vzaeghe-  
de / te weten : oft sy verkoos dat hy haer soude  
dienen



dienen door de eerste maniere / oft dat sy den Heere wilden dienen door de tweede maniere. Maer sy niet soeckende het hare / maer t'gene is voor Jesus haren Heere / heeft eer vercofen met arbeidt andere te dienen tot sinen lof / als haer te geuen om te smaken hoe soet dat de Heere is / alleenlyck haer eygen genoechte volgende: het welck den Heere wonderlyck aengenaem was. Als de mettenen dan begosten / sy aentroeyende de hulpe Godts door den Deus in adiutorium, &c. ende wederom door Domine labia mea aperies, &c. welcken heets dymael ghesonghen wordt / groetende de onmetelycke almogentheyt van Godt den Vader / ende de onbespoozlycke wijsheyt van Godt den Sone / ende de soetste goedertierenheyt des H. Gheestes met gheheelder herten / siele / ende gheheel haer trachten / aenbadtse ootmoedelyc eenen Godt inde Dybuldicheyt / ende de Dybuldicheyt inde eenigheyt. Daer na door de biss beerfen van Psal. Domine quid multiplicati sunt, &c. Gaende na de blomnige wonden Jesu / kusten sy die byndelijc door den seften heers banden booz. Psal. vallende booz de hoeten des Heeren / aenbadtse ende dancktese seer deuotelijck booz de volle vergiffnisse van alle haer sondē. Door den seuensten oock / bedanckte sy aen de handen des Heeren booz alle de weldaden diese opt sonder haer verdiensten bande goedertierenheyt Godts ontfangen hadde. Door den achsten groete sy opt deuotelijckste de amoreuse woude hande heylighste sijde des Heeren. Door den Gloria Patri, &c. soo booghde sy haer seer eerbiedelijck met alle de schepselen om te louen de blinckende ende altijt besilde H. Dybuldicheyt / ende door Sicut erat in prin

Psalm. 3.

150

151

152

153

154

155

156

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

171

172

173

174

175

176

177

178

179

180

181

182

183

184

185



Principio, comende tot het herte Jefu / ende  
 dat met de innighſte liefde groetende loofde  
 ſy den Heere / om dat in hem volcomentlycke  
 herbozghen zyn alle de ruyckdommen vande  
 onbegrypelycke Godtheyt. Hier naer tot den  
 eerſten veers vanden Psalm Venite, haer te Pfal. 94  
 neder woypende aen de wonde vande ſincker  
 boet des Heeren heeftſe bercregen vollen aſlaet  
 van alle haer ſonden dieſe gedaen hadde dooz  
 ſnoode ghedachten ende woorden. Maer aen  
 de h. wonde vanden rechter boet / ſoo heeftſe  
 bercreghen dooz den tweeden veers verbullinge  
 van alle datſe verſupmt hadde in volmaecktheit  
 van heylige gepepfen ende woorden. Aen  
 de ſincker wonde vande ghebenedijde handt  
 des Heeren / ſoo heeftſe dooz den derden veers  
 bercreghen vergiffeniſſe van alle haer ſonden  
 dieſe ghedaen heeft in berkeerde wercke. Daer  
 na aen de wonde vande rechte handt des Hee-  
 ren heeftſe verwozen dooz den vierden veers /  
 weerdighe verbullinghe van alle haer verſup-  
 melijckheden in goede wercken. Ten leſten co-  
 mende dooz den vyfde veers tot de ouerheylige  
 wonde vande ſyde van haren ſoetſten beminde  
 die ouerbloedich / ſa bouenouerbloedich is van  
 alle goet / ende die deuotelijck cuſſende / ende in  
 dat roodt water dat de ſpeyze vanden crijchs-  
 man daer wtgebzoght heeft / geſupuert zynde  
 van alle blecken / wertſe bouen alle sneeu wt /  
 ende doozt dierbaer bloedt wertſe berciert met  
 alderhande deughden / ende dooz den ſpecerijē  
 reuck die daer wt roockte oft dompte / iſſe  
 inne ghetoeghen gheworden inde fonteyne van  
 alle goet / ende ſoo ſinghende als vozen Gloria  
 Patri, tot lof ende glorie vande ouercreetweerdige  
 D. Oypuldicheyt eynde ſy den Sicut erat, dooz  
 het



het herte Jesu/het welck in hem is bevangen  
 de de inbloedinge vande heele Godtheyt. Maer  
 het Inuitorium, het welck begint aldus: Ho-  
 die scietis, &c. Het welck bysmael ghesonghen  
 wordt met den Psalm Venite, ende ten lesten  
 tweemaal herhaelt wordt/ heeftse ontfanghen  
 van Godt den Vader de supuertinghen van  
 haer seuen ghenepchlijckheden/de welke dooz  
 de vereeninghe vande heyligheste ghenepchlij-  
 ckenheden van Jesus Christus op een wonderlij-  
 ke maniere edel ghemaeckt werden. Te wij-  
 le men de andere Psalmen sanck / soo stontse  
 booz den Heere met een cleedt/ het welc blonck  
 dooz de deughden al oft met sterren verciert  
 gheweest hadde. Ende alse hier haer begeerten  
 heel in Godt wirp/biddende dat al watse dede  
 na den lichame / ende na den Gheest ter glorie  
 vande soetste gheboorte Jesu soude luyden / ot  
 den oppersten lof vande altydt eertweerdichste  
 Ouybuldicheyt. Ende als men nu s'nachts de  
 clocken tot het lof luyde/soo heeft de Heere tot  
 haer gheseydt: Ghelyckerwijs doozt gheluydt  
 van die clocken vercondicht wordt den feest-  
 dagh van mijn gheboorte/soo gheue ick v doock  
 dat al wat ghy sult ghedaen hebben / r'zy int  
 singhen/lesen/bidden/mediteren/ oft doock int  
 wterlijck werckende/etende/slapende / ende  
 dierghelycken / sal luyden tot eenen lof vande  
 H. Ouybuldicheyt/inde vereeninghe van mijn  
 begheerte ende liefde: waer dooz ick altyt ouer  
 een ghecomen ben met den wille van Godt de  
 Vader. Maer als men de seuen keerren soude  
 onsteken / soo heeft de Heere aen haer siele ghe-  
 genē het cirget vande seuen gauē des H. Geests  
 booz soo veel als sy coste bevatten in die weer-  
 dicheyt/ghelyck de Heere Jesus daer mede is  
 verciert

De Heere  
 voorkomt  
 oock sijn  
 bruyde.



bertiert gheweest. Alse naer dese dinghen den  
Heere bat/dat hy booz die metweerdicheydt/  
waer door hy inden stal vande herberghe heeft  
willen ghebozen worden / dat het hem oock  
soude gelieven haer herte stillekens te beschic-  
ken/op dat hy hem soude gheweerdighen daer  
inne ghebozen te worden. De goedertierenste  
Heere minnelijck sulcks toestaende heeft in  
plaetse van eenen muer ende dach ghestelt sijn  
almoghentheyt/sijn wysheyt/ sijn goedertier-  
heyt. Als dit gheschiedde/isse in haer binnenste  
in dese herberghe wonderlijck verheught ghe-  
worden / siende langhs het dach henen ende  
routom de mueren hanghen/ by maniere van  
ghenoechlijcke besekenen / alle de wercken die  
met de hulpe vande almoghentheyt ende goet-  
heyt Godts door eenigh mensche volbraght  
waren: die haer ghegont waren tot onder-  
standt/ op datse dien feestdagh loffelijcker ter-  
eeren Godts soude moghen vieren. Alse nu  
dusdanighe als Goddelijcke wellustigheden  
was ghenierende / soo heeft hem de Heere aen  
haer veropenbaert om haer noch nieuwe gif-  
ten toe te schicken/ ende met de vriendelijckste  
metweerdicheydt soo heeft hy hem seluen daer  
ghestelt met den dienst vande hemelsche Prin-  
cen. Hier na alse booz alle de litinaren/ te we-  
ren: **CCXXV.** maels las Laudo, adoro, &c soo  
scheen sy oock by elck ghebedeken ten dienste  
te brenghen een van haer ledikens tot lof van  
den Heere. Hier op scheen de Heere door een de  
soetste omhelvinghe alle haer sinnen soo van  
bupten als van binnen op een wonderlijcke  
maniere te supueren / ende supuerende te ver-  
nietmen / ende vernietwende inde verrenninge  
van sijn heyligste sinnen crachtelijck heyligh  
Ec te



te maken. Almen clepte ter Capittel / so  
 loofde sy wederom den Heere / hem danckende  
 om dat hy persoonlyck hem gheweerdicht  
 als Ouerhoofst te zijn vā dat Capittel; Gelyc  
 hy hem oock gheweerdicht hadde dat aen S.  
 Machtildis (saligher gedachtenis) te beropen  
 baten. Waer ouer sy oock verstaen heeft in den  
 Geest dat de Heere (dooz de deuotie / waer dooz  
 vele bande vergaderinghe groote affectie had  
 den tot dat Capittel / om de voorsz. veropenba  
 ringhe die S. Machtildis ghedaen was) soo  
 beweeght was dat hy als met een groote blyd  
 schap verwachtte die comste van die vant  
 Convent / sittende op die plaetse van me-brou  
 we de Abdisse / in wiens persoone hy scheen  
 wonderlyck te ghebieden / ende bouen haer  
 wonderlyc te regeren inde glozie van sijn Ma  
 iestept / omringhelt met de menichte van alle  
 sijn salighe Gheesten ondersteunt zynde in sijn  
 nen Keyserlycken stoel dooz den dienst bande  
 Orden der Throonē. Ende als de vergaderinghe  
 gheseten was / de Heere hem niet connende  
 dooz blyschap langer wederhouwē / seyde met  
 een blytighe vrylyckheyt. Siet mijn alderliefs  
 te vrienden zyn ghecomen. Hier na als het  
 dochterken las / Domine iube, ende de andere  
 antwoorde / In viam mandatorum tuorum, &c.  
 De Heere wtrepckende met sijn eertwerdiche  
 handt heeft het Convent ghebenedydt / seg  
 ghende : Dooz de almogentheyt Godts myns  
 Daders / soo stemme ick dit toe. Ende als het  
 dochterken doozs verbolghde : Iesus Chri  
 stus filius Dei viui in Bethlehem Iuda nascitur,  
 &c. Alle de Choozen der H. Enghelen hoozen  
 de de soetbloeyende gheboorte Godts des Hee  
 ren haren Conins vercondigen / verbult zyn  
 de



de met een ontweerdeerlijcke bliſſchappe / tot  
 ſynder eerweerdicheyt haer ter neder woꝝpen  
 de/hebben hem aenbeden. Als alle die vant  
 Conbent om te leſen den Miſerere mei Deus  
 haer na de ghewoonte ter aerden neder wir  
 pen/ſoo namen de Engelen die de behaerders  
 waren van die perſoonen der vergaderinghe  
 elcks huns perſoons herte/ ende preſenteerden  
 dat met bliſſchap aen den Heere/van de welcke  
 ſcheen de Heere van elck/alſſe den Miſerere mei  
 Deus laſen/te nemen als een ſtrickſken dat in  
 inalcanderen ghehouden was/ ende dat leyde  
 hy in ſynen ſchoot. Ende als aen den Heere ge  
 preſenteert werden de herten der gheente die  
 vierichſte beminden/ ſoo dienden de Engelen  
 handen Chooꝝ der Seraphinnen / den Heere  
 ſyn armen onderhoudende/ende de herten by  
 hem voegghende. Als hem herten gepreſenteert  
 werden der gheente die verder inde kenniſſe  
 Godts verlicht waren / ſoo dienden den Heere  
 de Engelen vanden Chooꝝ der Cherubinne.  
 Maer als hem boozghebzoꝝcht werden herten  
 die haer meest inde crachten oeffenden/ daer  
 toe dienden den Chooꝝ der Engelen/ diemen  
 Virtutes noemt/ dat is de crachten. Ende ſoo  
 elcken mael dienden den Heere ſulcke Chooꝝ  
 der Engelen/ als hem herten boozghebzoꝝcht  
 werden/ haer oeffenende inde denghden / met  
 die welcke ſy gelyckſozmicheyt hadden. Maer  
 de herten der geente die haer om de boozſ. ver  
 openbaringhe wil niet bereydt en hadden tot  
 een ſonderlinghe deuotie/die werden den Heere  
 boozghebzoꝝcht wel door den dienſt der Engelen  
 maer ſy werden verſchoont in haer eyghen lic  
 hamen/ als op der aerden neber ghewoꝝpen.  
 Dus dan is deſe ghecomen tot den Heere inde

Siet hier  
 de ghe  
 meynſcap  
 der Enge  
 le met de  
 menſche



Groot  
voordeel  
voor de  
gheue die  
haer beue  
len inde  
gebeden  
van Sinte  
Geertruit

dootmoedicheyt des Geests/ hem offerende den  
eersten Miserere mei Deus, diemen dooz sijn ep  
ghen persoon plochte te lesen/ segghende: Siet  
mijnen blommighen Bztydegom ghewillich  
lijck quijtschellende de portie die my ten deele  
comt / offere ick v desen eersten Miserere mei  
Deus tot eenen eewighen lof / op dat ghy daer  
mede soudt goet doen aen de uwe ende mijne  
beste karen/ na het welbehagen van v Godde  
lijcke goedertierenheyt. Welcke gifte hem ge  
offert zijnde/ heeftse de Heere die in gelijkenisse  
van eenen edelen leuenden ende claerschijnen  
den steen ghestelt int midden vande karkandt  
die hy op sijn borst hadde / wonderlijck blin  
kende van ghesteente ende gouwe bloemen  
van verscheyden esmaillleersel/ tot haer seggen  
de: Siet desen steen der liefden die my nu dooz  
v is gheoffert gheworden/ dien hebbe ick daer  
om int midden van desen karkandt verheuen  
op dat alle die hen in v ghebeden beuelen / oft  
ommers met eenigh ghepeys v voorszpraek  
wenschen/ daer sulcken salicheyt dooz vercri  
ghen moghen/ als vercreghen hebben de Isra  
heliten/ die vande serpente ghesten waren  
doozt aenschoutwen vant metalen serpent/ dat  
ick dooz den dienst van Moyses hebbe doen  
oprechten. Als nu de Psalmen wt zijnde die  
vande Convent vander aerden opstonden: soo  
zijnder ghecomen twee als doozlichtige treffe  
lijke mannen/ ende droegen een gouwe tafel.  
De welke wtspredende sy dooz den Heere hie  
len. Alsdan ontknoopende de Heere de strick  
kens die in sijnen schoot waren vergadert / niet  
terstondt soo hebben hen verdoont op de tafel  
alle de woorzen vande Psalmē ende ghebeden  
die het Convent gheseyt hadde inde ghesichte  
nisse



asse van leuende ghesteenten/ die dooz won-  
 derlycke veranderinghe verschepden waren/  
 ende elck ghesteente gaf luster van een won-  
 derlycke claerhepdt / met gheluydt oock van  
 eenen soeten toon / ende dooz het schynen als  
 spelende met een lieffelyck glans/ scheent den  
 Heere aen te locken/ ende dooz het gheluydt te  
 belwegghen: op dat hy alle de brycht/ die dooz elc  
 woordt aen de heele Kercke soude comen/ ver-  
 dubbelen soude aen die gene die dat gespoken  
 hadde. Ende sy heeft verstaen dat de heere alle  
 dese dinghen brychte om de sonderlinge deuotie  
 die het Couvent hadde / soose al verstaen had-  
 den dat hy op dien dagh altydt int Capittel  
 soude pzeidieren/ dat is: den ouersten zyn. Als  
 dan ghelesen werdt het rolleken daer de namē  
 wt vercondicht werden / der gheente die ter  
 mettenen souden singhen oft lesen / soo scheen  
 de heere met sulcken lieffelycke bryndelick-  
 heyt aen te sien/ ende met bygghen des hoofts  
 als wederom te groeten / dat het een mensche-  
 lycke tonghe niet en soude connen verhalen/  
 alsulcke persoonen die hen neerstelyck stelden  
 om te hoorzen wat hen boozgestelt werdt: maer  
 die niet brychheit herhaelden waerom datmē  
 hen sulcken ende sulcken Respons. niet bevolen  
 en hadde / der sulcker kinnekens de heere soe-  
 telijck aen te raken/ ende dus hem verstrepen-  
 de vertroosten hy. Dit verstaende dese inden  
 Gheest/ heeft gheseydt tot den heere: O Heere  
 waert dat dese vergaeringhe wiste dit soet  
 aenschouwen van dese goedertieren brynde-  
 lyckheyt r'haerwaerts/ daer souden daer veel  
 bryentigh worden asse haren naem niet en sou-  
 den hoorzen lesen. Waer op de heere: sulcke die  
 gheerne souden lesen oft singhen/ waer dat sy  
 E c 3                      mochte/

VVonder  
 lijcke  
 voorco-  
 minghe  
 des Heere

Verdien-  
 sten van  
 eenen goe-  
 den vril.



406 Het III. Boeck vanden invloed des  
 mochte / ende doef is / om dat sy dat niet en  
 doet / die sal ick doock met diergelycke vrienden  
 lychheyt vertroosten / ende ick sal haren goede  
 wille als volcomende loonen. Ende de Heere  
 heeft daer by geboeght: Als yemant hoorende  
 dat hem yet ghegeuen wordt om te doen synen  
 wille met sulcken meyninge tot syn ouerhoof  
 buyght: dat hy dat tot mynder eeren begheere  
 te volbrengen / ende my dat beveelt om dat ic  
 hem soude helpen / om dat meerdelgelyc te vol  
 brengen: soo dickwils als dat yemandt sal  
 doen / soo dickwils sal hy mijn goedertieren  
 heyt soo crachtelyck tot hem trecken: dat ick  
 my geensins en sal connen wederhouwe van  
 hem een soet kusken te gheuen. Ma dese din  
 ghen als het Convent na het ghebruyck van  
 de Orden / die Priorinne eerst voorzgaende be  
 leet voor Me-vrouwe de Abdisse haer onacht  
 saemheden ende door haer gheabsolueert zyn  
 de s haer neder buyghden / soo heeft de Heere  
 met een bly ghelaet daer by gheboeght. Ende  
 ick absolueere y door de autoriteyt van mijn  
 Godrheyt / van alle de onachtsaemheden / die  
 recht te bozen met aendachticheyt in mijn te  
 ghenwoordicheyt beleden zyn ghewest. Ende  
 dat soo: als ghy door menschelijcke crancheit  
 de selfste sult wederom doen: dat ghy my dan  
 alstijt barmhertigher sult binden / ende gheree  
 der om te verghenen. Maer is nu naert ghe  
 bruyck de seuen Psalmen werden gelesen voor  
 de sonden ende onachtsaemheden: soo hebben  
 haer terstondt verdoont alle de woorden inde  
 ghedaenten van peccelen / maer duytere inde  
 vooz. tafel ontrent de leuende ende blincken  
 de ghesteeften (vande welke voozhaelt is)  
 ghestelt. Ende sy heeft verstaen inden Gheest /  
 dat

Me moet  
 de hulpe  
 Christ  
 verfoecke

Noteert  
 dat dese  
 absolutie  
 niet en is  
 Sacramen  
 telijck,  
 maer by  
 forme va  
 gebedt.



dat die Psalmen inde ghedaente van duystere  
 peerlen verscheven / om dat het Convent die  
 alleenlyck las wt ghewoonte ende niet met  
 sonderlinge deuotie. Waer op staet te bemerc-  
 ken / dat hoe wel het gene men den Heere schul-  
 dich is / en dat na ghewoonte volbrzocht zynde  
 opghedragghen wordt aen den Heere / tot op-  
 hoopinge onser verdiensten / dat nochtans  
 sulcks onepndelicker wtneementlyck edel ge-  
 maect wordt ende aenghenae / dat men niet  
 aendachtighe deuotie volbrzengt. Als men om-  
 derde Desperen sanc in den Hymno / Gloria  
 tibi Domine, soo heeftse ghesien een groote me-  
 nichte der Engelen ontrent het Convent blies-  
 ghende / ende met iubileringe singhen den self-  
 sten vers met luyder stemmen : soo heeftse den  
 Heere ghebrzacht wat profijt de mensche daer  
 van hadden / als de Engelen henlieden boe-  
 ghende in hunnen loft samen met hen songen.  
 Waer op soose gheen antwoordt vanden Hee-  
 re en ontfinck / ende neerstelijck arbeide om  
 dat te weten : ten lesten haer dat van Godt in-  
 ghegeuen zynde / heeftse verstaen : dat soo wan-  
 neer de Engelen op aertelijck zijn in onsen  
 dienst / datse den Heere bidden op dat die hen  
 benreestighen om met henlieden : ghelijc te zijn  
 in deuotie / doock by hem soude gheweerdighen  
 die ghelijck te maken met henlieden in waer-  
 achtige supuerheyt des herten ende lichaems.  
 Hier heeftse begost te bzeesen ( ghelijc de men-  
 schen plegghen ) datse dese kennist niet en had-  
 de dooz den Gheest Godts / maer van haer en-  
 ghen verstandt. Waer ouer sy vercregen heeft  
 een antwoordt vande Goddelijcke vertroos-  
 stinghe. En wilt niet bzeesen : want om dat  
 ulven wille sog te vollen vereenicht is met den

Het gene  
 me door  
 gevoote  
 bidt en is  
 nerghens  
 nae soo  
 aengenaē  
 als datmē  
 met aen-  
 dachtighe  
 deuotie  
 doet.

Het ghe-  
 bedt der  
 Engelen  
 voor ons.



mijnen/ soo dat hy niet en can anders willen  
 dan sulcks als ic wille/ ende na goet verbolgh  
 om dat ghy in alles mijnen lof soeckt: soo sijn  
 alle de Enghelsche Gheesten soo onderdaen  
 utwen Godvruchtigen wille/ dat waert indien  
 dat sy eerst dooz v lieden niet ghebeden en had-  
 den/ ghelyck ghy verstaen hebt dooz den Geest  
 datse doen: ommers daerom dat het v soo ghe-  
 lieuen soude/ dat sy dat souden doen van nu  
 boorts aen/ sonder twyfel soo souden sy neer-  
 stelyck hen beblighen om dat te doen. Jae  
 om dat ghy van my den Keyser Keyserinne  
 zijt ghemaecte/ soo ist dat alle de hemelsche  
 Princen uyen wille soo onderdanigh sijn/ dat  
 waert dat ghyse yet bevelde te doen/ terstont  
 om v woorden waer te maken soude sy beuer-  
 stighen om dat opt aldergeringste te volbrin-  
 ghen. Als men na de Desperen na de ghetwoone  
 te de Reliquien der Keylighen met het beelde  
 bande H. Maeght dindroegh Desse met d'ide-  
 heyt in haer herte ouerlegghende / datse ouer-  
 mits haer cranckheyt inden Aduent gheenen  
 dienst ghedaen en hadde/ oft ghebedekens ghe-  
 lesen / om datse sulcks soude hebben moghen  
 op-offeren aen de maeghdelycke Moeder op  
 haren seestdagh: gheleert wordende dooz de  
 ouersoete saluughe vanden H. Gheest/ heestse  
 de onbevleete moeder op-gheroert het alder  
 edelste ende aldersoetste herte van Iesus Chri-  
 stus tot verbullinghe van alle haer onacht-  
 saemheden / het welck de gebenedyde Maeght  
 met de meeste blischap aenbeerdende / heestse  
 daer dooz ghehouden ghenoechsame blischap  
 des diensts ende eere. Want dat herte alleen  
 alderweerdichste zynde/ ende in hem houwen-  
 de alle goet verrooghde aen de maeghdelycke  
 moeder

De offer-  
 hande van  
 herte Cri-  
 sti is een  
 vervullin-  
 ghe van  
 onse on-  
 achtlaem-  
 heyt.



moedet het volcomen van alle dat aengenaem  
is vande ſaken/die dooz yemandts deuotie oft  
nietſticheyt des ghebedts tot haer moederlijc-  
kerere ſouden moghen gepreſentert worden.

Vande honichvloeyende gheboorte des Heeren,  
hoe dat wy het kindeken Ieſum in ons moe-  
ten ontfanghen ende verwermen, ende hoe dat  
wy het onſe ende ons aen hem moeten offeren

### DAT III. CAPITTEL.

**A**lſſe op den nacht vande gheboorte ter  
ſtetteneu tijt haer wilde oeffenen gelijckſe  
de voozgaende ghedarn hadde als bouen ſtaet/  
ſoo heeft de Heere haren getrouwen dienſt ver-  
geldende haer heel tot hem ingetrocken / ſoo  
dat hyſe met eenen den ſoetſte inbloedt ſynder  
Godtheyt in haer ſiele / ende wederom met ee-  
nen wederbloet des danckbaerheytſ haerder  
ſiele in Godt was boedende met een kenniſſe  
van een ontweſpzekelycke ende ontweerdeelijc-  
ke ſoeticheyt in alle de dingen die daer geſongē  
worden / ſo inde Pſalmē als inde Reſponſorie.  
Ende alſſe in deſe welluſticheyden wonderlijc  
berheught wert / ſo heeftſe gelie die vant Con-  
hent ſtaende met grooter eerbiedinge rontom  
den Heere den Coninck der Coningen die ber-  
henen ſat op den Keyſerlijckē throon van ſijn  
Goddelycke maieſteyt / ende dat ſy daer met  
grooter deuotie hen ſtetteneu ſonghen tot ſij-  
nen lof ende glozie / ſoo dan ghedachtigh zynde  
bele die henlieden in haer ghebeden bevolen  
hadden / heeftſe gheſeyt met grooter deuotie in-  
de ootmoedicheyt des Geests tot den Heere: **W**  
hoe wel bereyſcht de reden dat ick onweerdige